

Prof. Dr. MÜJDAT ŞAKAR

Marmara Üniversitesi İİBF
İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku
Anabilimdalı Öğretim Üyesi

YENİ SOSYAL GÜVENLİK KANUNLARI

- Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
 - Sosyal Sigortalar Kanunu
- Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu
 - Bağ-Kur Kanunu
 - T.C.Emekli Sandığı Kanunu
- Yurtdışı Hizmet Borçlanması Kanunu
 - İşsizlik Sigortası Kanunu
- Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu

Yenilenmiş 3. Baskı

Beta

Yayın No : 2419
Hukuk Dizisi : 1183

3. Baskı – Nisan 2011 - İSTANBUL

ISBN 978 - 605 - 377 - 442 - 6

Copyright© Bu kitabın bu basısının Türkiye'deki yayın hakları BETA Basım Yayım Dağıtım A.Ş.'ye aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Dizgi : Beta Basım A.Ş.
Baskı-Cilt : Yazın Basın Yayın Matbaacılık Trz.Tic.Ltd.Şti.
(Sertifika No: 12028) Çiftelavuzlar Cd. Maltepe
Mh. Prestij İş Merkezi No: 27/806 K:9 Zeytinburnu/İSTANBUL
0212 565 01 22 - 0212 565 02 55
Kapak Tasarım : Gülgonca Çarpık

Beta BASIM YAYIM DAĞITIM A.Ş.
Narlıbahçe Sokak Damga Binası No: 11
Cağaloğlu - İSTANBUL
Tel : (0-212) 511 54 32 - 519 01 77
Fax: (0-212) 511 36 50
www.betayayincilik.com

*“Emeklilik Yaşı 65 Olsun” Diyenlere ve
65 Yaşında Vefat Eden Sevgili Babamın
Aziz Ruhuna...*

SUNUŞ

Sosyal Devlet anlayışına ters liberal politikalarla ve IMF talimatlarıyla Kanunları çıkartılan Yeni Sosyal Güvenlik Düzeni, 1 Ekim 2008'den itibaren bütün vatandaşları etkilemeye başladı. Reform adına yapılan kanun değişiklikleri Sosyal Devlet'ten biraz daha uzaklaştığımız anlamına geliyor. Daha zor emeklilik, daha düşük emekli aylıkları, daha pahalı ve yetersiz sağlık hizmeti demek olan Yeni Sosyal Güvenlik Düzeni, kanımca Anayasa'ya aykırı hükümleriyle istesek de istemesek de topluma dayatılmaktadır.

*Birçok kanunu yürürlükten kaldıran 5510 sayılı **Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu** ve sosyal güvenlik kurumlarını ortadan kaldırarak, herkesi Sosyal Güvenlik Kurumu çatısı altına alan 5502 sayılı **Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu** ile, bu kanunların getirdiği değişikliklerle bazı hükümleri yürürlükte kalan diğer sosyal güvenlik mevzuatını, Sosyal Güvenlik Derslerini yürütebilmek için ayıklayıp derleme ihtiyacını hissetmiş ve 2006 yılında "Yeni Sosyal Güvenlik Kanunları" adı altında yayınlamıştık. Sonrasında yaşanan iptal ve ertelemelemler ile yeni düzenlemeler ve her "**torba kanun**"dan çıkan değişiklikler mevzuatı iyice arapsaçına çevirdi. Yenilenmiş üçüncü baskıda bu değişiklikleri işledik ve gerekli notları düştük.*

Derlemenin kullananlara yararlı olmasını dilerken, yayımını sağlayan BETA Basım Yayım Dağıtım A.Ş.'nin değerli yönetici ve emekçilerine ve özellikle Sayın Gülgonca Çarpık'a teşekkürlerimi sunarım.

Prof. Dr. Müjdat ŞAKAR
mujdatsakar@mynet.com
www.mujdatsakar.net

İÇİNDEKİLER

(1) 5510 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

MADDE 1 -	Amaç	1
MADDE 2 -	Kapsam	1
MADDE 3 -	Tanımlar	1

İKİNCİ KISIM

Sosyal Sigorta Hükümleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Sigortalılara İlişkin Hükümler

MADDE 4 -	Sigortalı sayılanlar	6
MADDE 5 -	Bazı sigorta kollarının uygulanacağı sigortalılar	9
MADDE 6 -	Sigortalı sayılmayanlar	11
MADDE 7 -	Sigortalılığın başlangıcı	13
MADDE 8 -	Sigortalı bildirim ve tescili	14
MADDE 9 -	Sigortalılığın sona ermesi	16
MADDE 10 -	Sigortalıların işleri nedeniyle geçici olarak yurt dışında bulunmaları	20

İKİNCİ BÖLÜM

İşyerleri ve İşverenlere İlişkin Hükümler

MADDE 11 -	İşyeri, işyerinin bildirilmesi, devri, intikali ve nakli ..	20
MADDE 12 -	İşveren, işveren vekili, geçici iş ilişkisi kurulan işveren ve alt işveren	22

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hizmet Akdiyle veya Kendi Adına ve Hesabına Bağımsız Çalışan Sigortalıların Tabi Olduğu Kısa Vadeli Sigorta Hükümleri

MADDE 13 -	İş kazasının tanımı, bildirilmesi ve soruşturulması ..23
MADDE 14 -	Meslek hastalığının tanımı, bildirilmesi ve soruşturulması25
MADDE 15 -	Hastalık ve analık hali27
MADDE 16 -	İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortasından sağlanan haklar27
MADDE 17 -	Ödenek ve gelirlere esas tutulacak günlük kazanç ...29
MADDE 18 -	Geçici iş göremezlik ödeneği30
MADDE 19 -	Sürekli iş göremezlik gelirin hak kazanma, hesaplanması, başlangıcı ve birden çok iş kazası ve meslek hastalığı hali32
MADDE 20 -	Hak sahiplerine gelir bağlanması, evlenme ve cenaze ödenekleri34
MADDE 21 -	İş kazası ve meslek hastalığı ile hastalık bakımından işverenin ve üçüncü kişilerin sorumluluğu.....35
MADDE 22 -	Sigortalının kendisinden kaynaklanan sebeplerle tedavi süresinin uzaması, iş göremezliğinin artması..36
MADDE 23 -	Süresinde bildirilmeyen sigortalılıktan doğan sorumluluk.....37
MADDE 24 -	Kısa vadeli sigorta kollarında dikkate alınmayan süreler38

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Uzun Vadeli Sigorta Hükümleri

MADDE 25 -	Malul sayılma.....39
MADDE 26 -	Malullük sigortasından sağlanan haklar ve yararlanma şartları.....40
MADDE 27 -	Malullük aylığının hesaplanması, başlangıcı, kesilmesi ve yeniden bağlanması41
MADDE 28 -	Yaşlılık sigortasından sağlanan haklar ve yararlanma şartları.....43
MADDE 29 -	Yaşlılık aylığının hesaplanması.....46
MADDE 30 -	Yaşlılık aylığının başlangıcı, kesilmesi veya sosyal güvenlik destek primi ödenmesi.....47
MADDE 31 -	Yaşlılık toptan ödemesi ve ihya49

MADDE 32 -	Ölüm sigortasından sağlanan haklar ve yararlanma şartları	50
MADDE 33 -	Ölüm sigortasından bağlanacak aylığın hesaplanması	51
MADDE 34 -	Ölüm aylığının hak sahiplerine paylaşılması.....	52
MADDE 35 -	Hak sahiplerinin aylıklarının başlangıcı, kesilmesi ve yeniden bağlanması	53
MADDE 36 -	Ölüme bağlı toptan ödeme ve ihya.....	54
MADDE 37 -	Evlenme ve cenaze ödeneği	55
MADDE 38 -	Uzun vadeli sigorta kolları bakımından sigortalılık süresi	56
MADDE 39 -	Uzun vadeli sigorta kolları bakımından üçüncü kişinin sorumluluğu.....	57
MADDE 40 -	Fiili hizmet süresi zammı	57
MADDE 41 -	Sigortalıların borçlanabileceği süreler	65
MADDE 42 -	Bildirim	68

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kamu Görevlilerine İlişkin Hükümler

MADDE 43 -	Cumhurbaşkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ve Başbakanlık görevinde bulunanların aylıkları	68
MADDE 44 -	Bazı kamu görevlilerine yaşlılık aylığı bağlanacak haller.....	69
MADDE 45 -	Kanunları gereğince görevden uzaklaştırılanlar, tutuklananlar veya görevine son verilenlerin sigortalılıkları ve primleri.....	70
MADDE 46 -	Bazı kamu görevlilerinin prime esas kazançları ve prime esas kazanç üst sınırı.....	71
MADDE 47 -	Vazife malullüğü	73
MADDE 48 -	Kamu görevlilerinin emekliye sevk onayları	79
MADDE 49 -	İtibari hizmet süreleri ve itibari hizmet süresi primi	80

ALTINCI BÖLÜM

İsteğe Bağlı Sigorta Hükümleri

MADDE 50 -	İsteğe bağlı sigorta ve şartları.....	81
MADDE 51 -	İsteğe bağlı sigorta başlangıcı ve sona ermesi	82
MADDE 52 -	İsteğe bağlı sigorta primleri ve ödenmesi	83

YEDİNCİ BÖLÜM
Kısa ve Uzun Vadeli Sigorta Kollarına İlişkin
Ortak Hükümler

MADDE 53 -	Sigortalılık hallerinin birleşmesi.....	84
MADDE 54 -	Aylık ve gelirlerin birleşmesi.....	86
MADDE 55 -	Gelir ve aylıkların düzeltilmesi, yükseltilmesi, alt sınırı, ödenmesi ve yoklama işlemleri.....	88
MADDE 56 -	Gelir ve aylık bağlanmayacak haller.....	90
MADDE 57 -	Yaş.....	90
MADDE 58 -	Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu.....	92
MADDE 59 -	Kurumun denetleme ve kontrol yetkisi.....	93

ÜÇÜNCÜ KISIM
Genel Sağlık Sigortası Hükümleri

BİRİNCİ BÖLÜM
Kapsamdaki Kişiler ve Tescili

MADDE 60 -	Genel sağlık sigortalısı sayılanlar	96
MADDE 61 -	Genel sağlık sigortalılığının başlangıcı, bildirimi ve tescili.....	99
MADDE 62 -	Sağlık hizmetleri ve diğer haklar ile bunlardan yararlanma.....	102

İKİNCİ BÖLÜM
Sağlanan Sağlık Hizmetleri ve Diğer Haklar

MADDE 63 -	Finansmanı sağlanan sağlık hizmetleri ve süresi ..	102
MADDE 64 -	Kurumca finansmanı sağlanmayacak sağlık hizmetleri.....	105
MADDE 65 -	Yol gideri, gündelik ve refakatçi giderleri.....	106
MADDE 66 -	Yurt dışında tedavi	107

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Sağlık Hizmetlerinden Yararlanma
Şartları ve Katılım Payı

MADDE 67 -	Sağlık hizmetlerinden yararlanma şartları	109
MADDE 68 -	Katılım payı alınması	111

MADDE 69 -	Katılım payı alınmayacak haller, sağlık hizmetleri ve kişiler.....	114
MADDE 70 -	Hizmet basamakları ve sevk zinciri	115
MADDE 71 -	Kimlik tespiti ve acil haller	115

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM Mali ve Çeşitli Hükümler

MADDE 72 -	Sağlık hizmetlerinin ödenecek bedellerinin belirlenmesi.....	116
MADDE 73 -	Sağlık hizmetlerinin sağlanma yöntemi ve sağlık giderlerinin ödenmesi.....	118
MADDE 74 -	Genel sağlık sigortası gelirlerinin kullanım amacı, kısa ve uzun vadeli sigorta kolları için yapılan sağlık harcamaları.....	120
MADDE 75 -	Doğal afetler veya savaş hali.....	121
MADDE 76 -	İşverenin, genel sağlık sigortalısının ve üçüncü kişilerin sorumluluğu	121
MADDE 77 -	Sözleşmeli sağlık hizmeti sunucularının duyurulması ve sağlık hizmet sunucusunu seçme serbestisi.....	122
MADDE 78 -	Sağlık hizmeti sunucularının kayıt ve bildirim zorunluluğu ve kontrol yetkisi.....	123

DÖRDÜNCÜ KISIM Primlere İlişkin Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM Prim Alınması, Prime Esas Kazanç, Prim Oranları ve Asgari İşçilik

MADDE 79 -	Prim alınması zorunluluğu	124
MADDE 80 -	Prime esas kazançlar	124
MADDE 81 -	Prim oranları ve Devlet Katkısı.....	131
MADDE 82 -	Günlük kazanç sınırları	135
MADDE 83 -	Kısa vadeli sigorta kolları prim tarifesini ve işkollarının ve işlerin tehlike sınıf ve derecelerinin belirlenmesi	136
MADDE 84 -	Tehlike sınıf ve derecelerini etkileyebilecek değişiklikler.....	138
MADDE 85 -	Asgari işçilik uygulaması ve uzlaşma.....	138

İKİNCİ BÖLÜM

Prim Belgeleri ve Primlerin Ödenmesi

MADDE 86 -	Prim belgeleri ve işyeri kayıtları	142
MADDE 87 -	Prim ödeme yükümlüsü.....	145
MADDE 88 -	Primlerin ödenmesi	145
MADDE 89 -	Prim borçlarına halef olma, gecikme cezası ve gecikme zammı ile iadesi gereken primler.....	150
MADDE 90 -	Prim ve idari para cezası borçlarının hakedişlerden mahsubu, ödenmesi ve ilişiksizlik belgesinin aranması	151
MADDE 91 -	Afet durumunda belgelerin verilme süresi ve primlerin ertelenmesi	154

BEŞİNCİ KISIM

Ortak ve Çeşitli Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Ortak Hükümler

MADDE 92 -	Sigortalılığın zorunlu oluşu, sona ermesi ve sosyal güvenlik sicil numarası.....	155
MADDE 93 -	Devir, temlik, haciz ve Kurum alacaklarında zamanaşımı.....	156
MADDE 94 -	Kontrol muayenesi	157
MADDE 95 -	Sağlık raporlarının usul ve esaslarının belirlenmesi	159
MADDE 96 -	Yersiz ödemelerin geri alınması.....	160
MADDE 97 -	Zamanaşımı, hakkın düşmesi ve avans	161
MADDE 98 -	Ücretlerden kesinti yapılmaması, özel sigortalara ilişkin hükümler ve sosyal güvenlik sözleşmelerinin yürütülmesi.....	162

İKİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

MADDE 99 -	Sosyal güvenlikle ilgili düzenlemeler ve bildirimler	163
MADDE 100-	Bilgi ve belge isteme hakkı, bilgi ve belgelerin Kuruma verilme usulü.....	163
MADDE 101-	Uyuşmazlıkların çözüm yeri	165

ALTINCI KISIM
İdari Para Cezaları ve Fesih Hükümleri

MADDE 102 -	Kurumca verilecek idari para cezaları.....	165
MADDE 103 -	İdari yaptırımlar ve fesih	173

YEDİNCİ KISIM
Yürürlükten Kaldırılan, Değiştirilen, Son ve Geçici Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM
Değiştirilen ve Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

MADDE 104 -	Diğer kanunlardaki atıflar	174
MADDE 105 -	Uygulanmayacak hükümler	174
MADDE 106 -	Yürürlükten kaldırılan hükümler.....	175
MADDE 107 -	Yönetmelikler.....	179

İKİNCİ BÖLÜM
Geçici ve Son Hükümler

GEÇİCİ MADDE 1 -	Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortasına ilişkin bazı geçiş hükümleri	189
GEÇİCİ MADDE 2 -	Bu Kanundan önce yürürlükte bulunan sosyal güvenlik kanunlarına tabi geçen çalışmalar için bağlanacak aylıkların hesabı.....	191
GEÇİCİ MADDE 3 -	Önceki mevzuat hükümlerinin uygulanması	193
GEÇİCİ MADDE 4 -	5434 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri	193
GEÇİCİ MADDE 5 -	Toptan ödeme ve ihya geçiş hükümleri.....	200
GEÇİCİ MADDE 6 -	506 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri	201
GEÇİCİ MADDE 7 -	506, 1479, 5434, 2925, 2926 sayılı kanunlara ilişkin ortak geçiş hükümleri	203
GEÇİCİ MADDE 8 -	1479 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri	205
GEÇİCİ MADDE 9 -	Emeklilik yaşına ilişkin bazı geçiş hükümleri	206
GEÇİCİ MADDE 10 -	506 sayılı Kanunun malullük ve sakatlık hükümlerine ilişkin geçiş hükümleri.....	208

GEÇİCİ MADDE 11 - Sigortalı tesciline, sigorta sicil numarasına ve dış temsilciliklerdeki görevlilere ilişkin geçiş hükümleri.....	210
GEÇİCİ MADDE 12 - Genel sağlık sigortası geçiş hükümleri	211
GEÇİCİ MADDE 13 - 4046 sayılı Kanunun uygulanmasına ilişkin geçiş esasları.....	215
GEÇİCİ MADDE 14 - Sosyal güvenlik destek primine ilişkin geçiş hükümleri	216
GEÇİCİ MADDE 15 - Prime esas kazancın beyanına ilişkin geçiş hükmü	218
GEÇİCİ MADDE 16 - Kendi adına ve hesabına tarımsal faaliyette bulunan sigortalılar, (...) ile esnaf muafılığından yararlanan kadın sigortalılara ilişkin geçiş hükümleri	218
GEÇİCİ MADDE 17 - Kendi adına ve hesabına çalışanların sigortalılıklarının durdurulmasına ilişkin hükümler	219
GEÇİCİ MADDE 18 - Bazı aylık tazminat ve yardımlara ilişkin geçiş hükümleri	220
GEÇİCİ MADDE 19 - Aylık alanlardan kesilecek sağlık sigortası primi.....	221
GEÇİCİ MADDE 20 - 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki sandıklar ve ilgili hükümler	222
GEÇİCİ MADDE 21 - 2108 sayılı Yasaya ilişkin geçiş hükümleri	225
GEÇİCİ MADDE 22 - Anonim şirket kurucu ortaklarının sigortalılıklarına ilişkin geçiş hükümleri	225
GEÇİCİ MADDE 23 - Sosyal güvenlik prim yapılandırılması bozulana ilişkin hükümler.....	226
GEÇİCİ MADDE 24-25 - Sosyal güvenlik alacakları.....	228-231
MADDE 108 - Yürürlük.....	239
MADDE 109 - Yürütme	240
2. 506 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR KANUNU	241
3. 2925 SAYILI TARIM İŞÇİLERİ SOSYAL SİGORTALAR KANUNU	251
4. 1479 SAYILI BAĞ-KUR KANUNU.....	261
5. 5434 SAYILI TC EMEKLİ SANDIĞI KANUNU	265

6. 3201 SAYILI YURT DIŞINDA BULUNAN TÜRİK
VATANDAŐLARININ YURT DIŞINDA GEÇEN
SÜRELERİNİN SOSYAL GÜVENLİKLERİ BAKIMINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ HAKKINDA KANUN.....297
7. 4447 SAYILI İŞSİZLİK SİGORTASI KANUNU307
8. 5502 SAYILI SOSYAL GÜVENLİK KURUMU KANUNU341